

המלצות צפייה וקריאה על מרי אזרחי ומאבקים בלתי אלימים

ליקט: נחי אלון

1. סרטי וידאו של הרצאות וסמינרים מצולמים

ג'ין שארפ - Jene Sharp

החוקר שייסד את חקר ההתנגדות הבלתי אלימה, ומאז שנות השבעים חקר לעומק את המטרות, השיטות, האמצעים והאסטרטגיה של מאבקים בלתי אלימים. מחקרו הראשון הוא הבסיסי לכל המחקר וההוראה של התחום עד היום.

https://www.youtube.com/watch?v=QQV_4-rXXrE

שארפ ייסד והוביל את מכון המחקר וההדרכה The Albert Einstein Institution שפעל באוניברסיטת הארוורד. המכון פרסם עשרות חיבורים וחומרי הדרכה. החמרים פתוחים ללא תשלום לכל המעוניין. (מאמרו של שארפ [יש חלופות מציאותיות](#) נלקח מאתר המכון)

Erica Chenoweth

ההרצאה מציגה ממצאים מרשימים של 350 מאבקים, אלימים ובלתי אלימים במאה העשרים והעשרים ואחד. המחקר מציג את העדיפות המוחצת של מאבקים בלתי אלימים על פני מאבקים אלימים.

<https://www.youtube.com/watch?v=Beep0xnonvk>

The dynamics of civil resistance Jack DuVall

הדובר הוא אחד החוקרים והכותבים המוערכים של התחום, יחד עם פול אקרמן.

<https://www.youtube.com/watch?v=hIOZuyyY3Bc&t=39s>

Jamila Raquib

עבדה עם ג'ין שארפ שנים רבות. מנחה אימון במאבקים בכל העולם.

<https://www.youtube.com/watch?v=tYteDqW2C2E>

Center for Applied non-violence Strategies - CANVAS

ארגון סרבי שהוקם על ידי הסטודנטים שהובילו את המרי האזרחי שהפיל את הרודן מילושביץ', האחראי למלחמות הרצחניות ביוגוסלביה. האתר של הארגון מאיר עיניים, ויש בו סמינרים סדורים.

כתובת האתר: [/https://canvasopedia.org](https://canvasopedia.org)

שיחה על הפלת סלובודן מילושביץ על ידי אחד ממנהיגי המרי.

<https://www.youtube.com/watch?v=VCZh581N74E>

לסרטים חשובים באתר: מדף הבית של [CANVAS](#): [וידיאו](#)

2. סרטים דוקומנטריים על מאבקים בלתי-אלימים נבחרים

Bringing Down a Dictator סרט מעולה על הפלת הרודן מילושביץ בסרביה על ידי פעילי המרכז.
(מתורגם לעברית)

<https://www.facebook.com/watch/?v=3264634883592322>

A Force More Powerful: מבחר סרטים דוקומנטריים על המאבקים המרכזיים במאה העשרים, ובהם מאבק השחורים בארה"ב בשנות השישים, ועוד. נעשה על ידי חוקרים חשובים של התחום.

<https://www.youtube.com/user/CANVASpeoplepower/videos>

מהפכות כמעט-עכשוויות שהפילו רודנויות וכוחות זרים במאה העשרים ואחת:

א. **אוקראינה**: נטפליקס – סרט מופת עכשווי: "חורף בלהבות", על הפלת הרודן ינוקוביץ

בהתקוממות בלתי אלימה ב-2014

המהפכה הכתומה - <https://www.youtube.com/watch?v=frYFwbjAuYM>

ב. **לבנון**: מהפכת הארזים לסילוק הסורים 2005

<https://www.youtube.com/watch?v=NiOtMDPFQ9I>

ג. **קירגיזסטן**: מהפכת הצבעונים 2005

<https://www.youtube.com/watch?v=PI014Hv89>

ד. **גיאורגיה**: מהפכת הוורדים

<https://www.youtube.com/watch?v=KMclVtn2aoc>

<https://www.youtube.com/watch?v=KMclVtn2aoc>

ה. **הונג קונג**: מאבק הסטודנטים על חופש הדיבור בהונג קונג. נטפליקס: ג'ושוע.

3. סרטי דוקו דרמה

א. **גנדהי הבמאי**: דיוויד אטנבורו.

ב. **לא! לא! (NO!)** המרי בצ'ילה שהפיל את הרודן פינוצ'ה

4. רשימה חלקית של ספרים

אטיין דה לה בואסי (2007). על ההשתעבדות מרצון. נהר, ספרים. תרגם ראובן מירון.

הספרון נועד לחובבי ההיסטוריה : הוא נכתב באמצע המאה השש עשרה (!) על ידי צעיר בן 19, שניסח את הרעיון שכל שלטון תלוי בשיתוף הפעולה ובהסכמה של נתיניו, ולפיכך כל שלטון ייפול אם וכאשר הנתינים יסרבו להמשיך ולשתף עימו פעולה. גנדהי גילה את הרעיון מחדש יותר משלוש מאות שנים לאחר כתיבת הספרון הזה.

בן נון חמי (2016) מרי אזרחי. רסלינג 2016. (מתרכז בעיקר בהיבטים המשפטיים של התחום).

גנדהי, מ.ק. (2005) אוטוביוגרפיה, או סיפור ניסויי עם האמת. הוצאת אסיה. תרגם: ינץ לוי. ספרו הקלאסי של גנדהי בתחום המאבקים. הספר אינו מגיע לתיאור המאבק בבריטים בהודו אחרי שנות העשרים, (הסרט 'גנדהי') משלים את התמונה), אבל מעמיק בתיאור העקרונות, האידאולוגיה והפרקטיקה של אי האלימות כפי שהפעיל בדרום אפריקה ובהודו עד שנות העשרים.

וינשטיין, יהושע (עורך) 1998: אי ציות ודמוקרטיה. רסלינג. (בעיקר מאמרים שעוסקים בעקרונות. הצידוק המוסרי-משפטי מופיע במאמריהם של חוקר המשפט ג'ון רולס והשופט חיים כהן).

שארפ, ג'ין (1984) התנגדות לא-אלימה. הוצאת מפרש. (המחקר הקלאסי שישד את התיאור התיאורטי והפרקטי של התחום).

שארפ, ג'ין (1993) הגנה לאומי אזרחית. המכון הישראלי למחקרים צבאיים. (הספר מתאר כיצד יכולות מדינות להקים מערכת של הגנה לאומית בפני פלישה זרה. המדינות הבלטיות התכוננו בשיטה זו לפלישת פלישת הצבא האדום ב והביאו לנסיגתו (1989).

Ackermam Peter and Duvall, Jack (2000). A force more powerful: a century of nonviolent conflict. NY: Palgrave.

הצד התיאורטי בספר זה אינו שיטתי כמו אצל שארפ, אבל הספר מתאר במפורט מאבקים שהתחוללו במאה העשרים וכוחו בדוגמאות אלו.

Chenoweth Erica and Stephan. Maria J. (2011). Why civil resistance works: the strategic logic of nonviolent conflict. NY: Columbia University Press.

מחקר שסוקר מאות מאבקים בלתי אלימים, מוצלחים וכושלים, משווה אותם למאבקים אלימים, ומראה עליונות משמעותית של מאבקים בלתי אלימים. כן הוא מראה את הגורמים הקובעים להצלחת מאבקים, ובהם 'חוק המספרים הגדולים' של תומכים במאבק.

Helvey, Robert L. (2002). On strategic nonviolent conflict: thinking about the fundamentals. The Albert Einstein Institutions.

Popovic, Srđja. (2015). Blueprint for revolution: How to use rice pudding, Lego men and other nonviolent techniques to galvanize communities, overthrow dictators or simply change the world. NY: Random House

ספר מעשי בתכלית שמתאר כלים שונים להלהיב קהילות ומאבקים, ובהם שימוש נרחב באמצעים קהילתיים כגון ריקודים והופעות פופ, הומור וסטירה ועוד. נכתב על ידי אחד ממנהיגי תנועת הסטודנטים שהפילה את הרודן הסרבי מילושביץ. הכותב עומד בראש מכון CANVAS שהזכרנו לעיל. המכון עורך השתלמויות לקבוצות מאבק בעולם.

Roberts, Adam and Ash, Timothy Garton (2009). Civil Resistance and Power Politics: The Experience of Nonviolent Action from Gandhi to the Present. Oxford University Press.
הספר מתרגם את עקרונות האסטרטגיה הצבאית לתחום המאבק האזרחי. הכותב הוא איש צבא בעברו.

Sharp, Gene (1973). The Politics of Nonviolent Action. Boston, Sargent Publications.
ספר היסוד של התחום כולו (שלשה כרכים), שמשמש עד היום בסיס לכל מה שנכתב

Sharp, Gene (2005). Waging Nonviolent Struggle: 20th Century Practices and 21st Century Potential. Boston: Sargent